

SNEEUWLAND

YASUNARI KAWABATA BIJ MEULENHOFF:

Duizend kraanvogels

Schoonheid en verdriet

Schone slaapsters

Sneeuwland

www.meulenhoff.nl

YASUNARI
SNEEUWLAND
KAWABATA

ROMAN

Vertaald uit het Japans door Cornelis Ouwehand

MEULENHOF

Eerste druk 1979

Tiende druk 2020

ISBN 978-90-290-9414-6

ISBN 978-94-023-1535-6 (e-book)

NUR 320

OORSPRONKELIJKE TITEL *Yukiguni*

Deze vertaling verscheen oorspronkelijk bij uitgeverij De Tijdstroom

OMSLAGONTWERP DPS Design & Prepress Studio

OMSLAGBEELD Ray Morimura

BINNENWERK Office of CC

© 1947 erven Yasunari Kawabata

© 2020 Nederlandse vertaling erven Cornelis Ouweland en
Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DE TREIN REED door de lange tunnel over de grens het sneeuwland in. De aarde lag blank onder de nachthemel. De trein stopte bij een seinpost.

Het meisje aan de overzijde van het gangpad stond op. Ze kwam naar Shimamura toe en liet aan zijn kant het raam neer. Koude sneeuwlucht stroomde naar binnen. Het meisje leunde ver naar buiten.

'Chef, ch-ef!' riep ze de verte in.

De stationschef kwam langzaam door de sneeuw heen aanbenen, een lantaarn in zijn hand. Zijn gezicht ging schuil in een wollen das, de kleppen van een bontmuts hingen over zijn oren.

Is het zo koud? dacht Shimamura.

Hij keek naar buiten. Er lagen alleen maar enkele op slaapbarakken lijkende spoorwegloodsen tegen de voet van de bergen aangekleumd. Voordat het wit van de sneeuw aan de loodsen toe was, werd het door de duisternis opgeslokt.

'Hoe gaat het chef? Ik ben het!'

'Yoko? Naar huis terug? Weer koud geworden, hè?'

'Ik hoorde dat mijn broer hier is komen werken. Dank u wel voor uw moeite.'

'Jammer dat het hier zo eenzaam is voor een jonge kerel. Als hij het maar volhoudt!'

‘Het is nog zo’n kind. Wilt u goed op hem letten als-tublieft?’

‘Natuurlijk. Maar hij heeft plezier in het werk. En het wordt nu druk. Verleden jaar hadden we die zware sneeuwval. Door de sneeuwlawines konden de treinen niet verder. In het dorp hadden ze de handen vol met het klaarmaken van noodrantsoenen!’

‘U lijkt zo dik gekleed en mijn broer schreef dat hij nog geen slip-over droeg!’

‘Ik heb vier lagen kimono aan. De jonge kerels doen niet anders dan drinken zodra het koud wordt. En dan vallen ze er dáár bij neer! Zwaar verkouden!’

De stationschef zwaaide met zijn lantaarn in de richting van de loodsen.

‘Drinkt mijn broer ook?’

‘Dat niet.’

‘Gaat u al naar huis?’

‘Ik had een ongeval en nu loop ik bij de dokter.’

‘Dat is niet zo prettig!’

De stationschef droeg een overjas over zijn kimono’s. Hij scheen het gesprek in de kou haastig te willen afbreken, maar omkijkend over zijn schouder zei hij nog: ‘Het beste. En goed uitkijken, hè?’

‘Chef, heeft mijn broer nu dienst?’ Yoko’s ogen gingen zoekend over de sneeuw. ‘Wilt u goed op hem letten?’

Haar stem klonk weemoedig mooi en leek hoog en helder van de avondsneeuw terug te kaatsen.

Ook toen de trein weer vertrok, bleef zij uit het raam leunen.

‘Wilt u mijn broer zeggen dat hij naar huis komt op

zijn vrije dag?’ riep ze de stationschef, die naast de spoorbaan liep, achterna.

‘Ja-a!’ riep de man terug.

Yoko sloot het raam. Ze legde beide handen tegen haar rode wangen.

In dit bergland op de grens waren drie sneeuwplougen beschikbaar. Er was een elektrisch waarschuwingssysteem tegen sneeuwlawines aan de noord- en aan de zuidkant van de tunnel. Vijfduizend man stonden klaar om elkaar bij het sneeuwruimen af te lossen en bovendien konden in geval van nood tweeduizend jonge mannen van de vrijwillige brandweer worden opgeroepen.

Shimamura begreep dat de broer van het meisje Yoko deze winter voor het eerst bij de seinpost, die nu weldra zou insneeuwen, werkte. Het meisje interesseerde hem daarom des te meer.

Voor Shimamura was zij een meisje, hoewel hij natuurlijk geen enkele zekerheid had over de ware aard van de verhouding tussen haar en de man die bij haar was. Zij gedroegen zich als een echtpaar, maar de man was kennelijk ziek. Ziekte vermindert de afstand tussen een man en een vrouw en zij lijken des te meer op een echtpaar naarmate de zorg van de een voor de ander groter is. Bovendien kan een meisje dat als een jonge moeder met een oudere man omgaat op een buitenstaander licht de indruk maken zijn vrouw te zijn.

Maar Shimamura zag alleen maar háár en haar gestalte wekte bij hem gevoelens op die hem voor zichzelf deden besluiten dat zij ongetrouwd moest zijn. Hij had haar op een vreemde manier zo intens gadeslagen

dat zijn eigen emoties er waarschijnlijk ook een rol bij speelden.

Het gebeurde drie uur geleden. Uit verveling staarde Shimamura naar zijn linkerwijsvinger, die hij op allerlei manieren liet bewegen. Alleen die vinger had een levendige herinnering aan de vrouw naar wie hij op weg was. Hoe meer hij zich inspande om zich haar beeld helder voor de geest te halen, hoe meer het vervaagde en hoe minder tastbaar het werd. Alleen die vinger wist ook nu nog hoe hij haar aanraakte en alleen die vinger scheen Shimamura naar haar verre aanwezigheid toe te trekken. Terwijl hij nog nadacht over het vreemde van dit alles, bracht hij de hand naar zijn neus. Hij rook eraan en trok toen zomaar een streep over het glas van het raam. Het oog van een vrouw doemde eruit op. Bijna slaakte hij een kreet van verbazing. Maar zijn gedachten waren ver weg geweest – toen hij goed keek, zag hij dat het alleen maar de weerspiegeling was van een jonge vrouw die aan de andere kant zat.

Buiten was de duisternis gevallen. In de trein waren de lichten aangegaan. Het raam werd een spiegel. Het was beslagen door de waterdamp. Het werd een spiegel toen hij eroverheen veegde.

Alleen al dat ene oog van het meisje was wonderlijk mooi. Shimamura bracht zijn gezicht dicht bij het raam en schijnbaar geïnteresseerd in het avondlandschap, veegde hij het helemaal schoon.

Het meisje boog zich aandachtig over de man op de bank voor haar. De stramheid van haar schouders verried hoezeer de wat strakke blik een teken was van intense

aandacht, die haar niet toestond ook maar met de ogen te knippen. De man lag op de bank, het hoofd tegen het raam geleund, de benen gebogen, de voeten rustend op de plaats naast het meisje tegenover hem. Het was een derdeklasrijtuig. Het paar zat niet recht opzij van Shimamura, maar een rij naar voren. Hij zag het gezicht van de liggende man niet verder weerspiegeld dan tot aan het oor.

Het meisje zat schuin tegenover hem aan de andere kant en hij had daarom ook wel rechtstreeks naar haar kunnen kijken. Toen zij met de man de trein inkwam, had haar schoonheid Shimamura met iets van een koele doordringendheid getroffen. Zijn blik afwendend had hij nog juist gezien hoe de grauwe vingers van de man haar hand vastgrepen. Hij vond het ongepast om een tweede keer in hun richting te kijken.

Het gezicht van de man in de spiegelende ruit had een ontspannen uitdrukking. Alsof alleen al het feit dat hij zijn ogen op de borst van het meisje kon laten rusten hem een gevoel van geborgenheid gaf. Het broze lichaam riep een sfeer van milde harmonie op. Zijn hoofd lag met één wang op een sjaal, die als een masker stijf over zijn mond heen was getrokken en ook de andere wang bedekte. Soms raakte de sjaal los of viel over zijn neus. Het meisje schikte hem dan behoedzaam recht, nog vóór de man er met zijn ogen om kon vragen. Het herhaalde zich met een automatische regelmaat en zo vaak dat de toekijkende Shimamura er nauwelijks zijn geduld bij kon bewaren.

Soms ook viel de overjas, waarin de benen van de man gewikkeld waren, open en slipte naar beneden. En

ook dan legde het meisje hem onmiddellijk weer goed. Het ging allemaal volkomen natuurlijk, alsof de twee het besef van afstand verloren hadden en oneindig ver weg schenen te gaan. Toch had Shimamura niet het ondraaglijke gevoel van iets ellendigs te zien gebeuren. Het leek eerder of hij naar een droombeeld staaarde, maar dat kwam misschien ook omdat het in die vreemde spiegel gebeurde.

In de diepte van de spiegel trok het avondlandschap voorbij en daaroverheen bewogen zich de spiegelende figuren als een dubbel geprojecteerd filmbeeld. De menselijke figuren en de achtergrond stonden in geen enkele relatie tot elkaar. En toch smolten de mensen in hun transparante ongrijpbaarheid met de stroom van het schemerige avondlandschap samen tot een symbolische, onwerkelijke wereld. Vooral wanneer een licht uit de heuvels midden in het gezicht van het meisje scheen, deed haar onzegbare schoonheid Shimamura huiveren.

De hemel boven de bergen droeg nog een zwakke naglans van avondrood en daarom bleven tot ver in de verte de omtrekken van het landschap in de ruit zichtbaar. Maar de kleur was verloren gegaan en de zich eindeloos aaneenrijende heuvels en velden leken er nog eentoniger door. Er was niets in dit landschap dat bijzondere aandacht vroeg; het loste zich op in een wijde, vage stroom van emotie. Maar dat kwam natuurlijk omdat het gezicht van het meisje daar middenin ronddreef. Even weerhouden door de spiegeling van het gezicht stroomde eromheen het avondlandschap onafgebroken voort. Het meisjesgezicht leek zelf ook doorzichtig te zijn. Shimamura was gevangen in de illusie dat het avondland-

schap over het gezicht heen stroomde, onafgebroken en zonder hem de tijd te gunnen om vast te stellen of het wérkelijk doorzichtig was.

Ook in de trein was het niet erg licht. De reflectie in de ruit was niet zo sterk als in een gewone spiegel. De schittering ontbrak en daarom vergat Shimamura geleidelijk aan dat hij toch in een soort van spiegel staarde. Voor hem leek het gezicht van het meisje in de stroom van het avondlandschap rond te drijven.

Toen bleef er een licht in haar gezicht hangen. Het spiegelbeeld was niet sterk genoeg om het licht buiten het raam te overglanzen, maar omgekeerd wiste ook het licht het spiegelbeeld niet uit. Het bewoog over het gelaat zonder het te doen oplichten. Het was een koel en ver schijnsel. Toen het zacht gloeiend rondom de nauwe pupil van het oog viel, dreef een vreemd-schone fosforescentie op de golven van het schemerduister.

Yoko kon niet vermoeden dat er op deze manier naar haar gekeken werd. Zij had alleen maar aandacht voor de zieke man en ook al had ze in de richting van Shimamura gekeken, dan zou zij haar eigen spiegelbeeld vermoedelijk niet hebben kunnen zien. Zij zou ook geen aandacht hebben geschonken aan de man die door het raam naar buiten staarde.

Gevangen binnen de onwezenlijke ban van het avondlandschap in de spiegel, was Shimamura blijkbaar vergeten dat het ongepast was om zo lang heimelijk naar Yoko te kijken.

Daaraan lag het misschien dat hij haar, toen zij alweer met die ernstige gespannenheid naar de stationschef riep, allereerst zag als een vrouwenfiguur uit een oud verhaal.

Voorbij de seinpost was het raam alleen nog maar donker. De stroom van het landschap vervaagde en daarmee verloor de spiegel zijn betovering. Wel werd Yoko's mooie gezichtje nog weerspiegeld, maar Shimamura ontdekte er nu, ondanks de warmte waarmee zij de man tegenover haar behandelde, een serene koelheid in. Toen het raam besloeg veegde hij het niet meer schoon.

Na een halfuur stapten Yoko en de man bij hetzelfde station als Shimamura uit. Het kwam zo onverwacht voor hem dat hij omkeek met een gevoel alsof er iets zou gebeuren waarbij hij zelf betrokken zou zijn, maar de kou op het perron deed hem zich plotseling pijnlijk bewust worden van zijn onbeleefdheid in de trein en zonder verder om te kijken stak hij vóór de locomotief de spoorbaan over.

Toen het paar, de man steunend op Yoko's schouder, ook de spoorbaan op wilde stappen, werden zij door een perronopzichter met een handgebaar tegengehouden. Direct daarna kwam een lange goederentrein uit het donker tevoorschijn en onttrok het tweetal aan het gezicht.

De bediende van het hotel had zich zo goed tegen de kou uitgedost dat hij wel een brandweerman leek. Hij droeg oorkleppen en hoge rubberlaarzen. De vrouw, die door het raam van de wachtkamer uitkeek over de spoorbaan, had een blauwe cape om. De kap was over haar hoofd geslagen.

Nog warm van de trein, voelde Shimamura niet hoe koud het buiten in werkelijkheid was. Het was voor de eerste maal dat hij in de winter kwam en daarom voelde hij zich min of meer overdonderd door de manier waar-

op de mensen hier waren gekleed.

‘Is het zo koud?’

‘Ja, we zijn al helemaal op de winter ingesteld. Als na de sneeuwval de lucht opklaart, wordt de nacht bijzonder koud. Het zal nu al wel vriezen.’

‘Vriest het nu al?’

Shimamura keek naar de fijne ijspegels aan de dakranden toen hij met de man van het hotel in een taxi stapte. Het wit van de sneeuw deed de laag hangende daken nog lager schijnen, alsof het dorp zachtjes in de aarde wegzonk.

‘Bij het aanraken van de dingen voel je al dat de kou hier heel anders is.’

‘Verleden jaar vroom het meer dan twintig graden.’
‘En de sneeuw?’

‘Gewoonlijk zo’n twee tot tweeënhalve meter, maar soms wel drieënhalve of meer.’

‘Het gaat nu pas goed beginnen, hè?’

‘Ja, ja. Er viel nu zo’n dertig centimeter en dat is grotendeels weggesmolten.’

‘Het dooit dus ook?’

‘We kunnen nu ieder ogenblik de zware sneeuwval verwachten.’

Het was begin december.

Een hardnekkige kou verstopte Shimamura’s neus, maar nu drong de zuivere vrieslucht ineens tot diep in zijn hoofd door en zijn neus begon te lopen alsof al het vuil vanbinnen werd weggewassen.

‘Is het meisje van de muziklerares er nog?’

‘Die is er nog. Hebt u ze bij het station niet gezien? Ze had een donkerblauwe cape om.’

‘Was zij dat? – kan ik haar straks laten komen?’

‘Vanavond?’

‘Ja, vanavond.’

‘Ik hoorde dat de zoon van de muziklerares met deze laatste trein terugkwam. Ze kwam hem afhalen.’

De zieke man, die in de spiegel met het avondland-
schap door Yoko werd bemoederd, was de zoon van de
muziklerares. En bij haar woonde de vrouw voor wie
Shimamura kwam.

Hij was erdoor getroffen en toch leek deze toevallig-
heid hem niet zo erg vreemd. Het bevreemdde hem ech-
ter dat het hem zo weinig verbaasde.

Was er iets tussen de vrouw, die hij zich door zijn
vinger herinnerde en de vrouw die het licht in haar oog
ving? Zou er iets tussen hen gebeuren? Shimamura had
het gevoel of hij deze vragen ergens in zijn hart vóór zich
kon zien en hij vroeg zich af waarom. Had hij de betove-
ring van het avondland-
schap in de spiegel nog niet van
zich afgeschud? Het kwam ineens in hem op dat het
stromende landschap misschien symbolisch was voor de
stroom van de tijd.

Voor het begin van het skiseizoen had het hotelletje met
zijn warme bron de minste gasten. Toen Shimamura uit
zijn bad kwam, was alles al in diepe rust. De glazen schuif-
deuren ratelden zachtjes bij iedere stap die hij over de
oude vloer van de corridor deed. Aan het eind, bij de
bocht naar het kantoor, stond de rijzige gestalte van een
vrouw. De onderkant van haar kimono spreidde zich
koel over de donkerglanzende planken.

Toen hij de lange kimono zag, vroeg Shimamura zich

verrast af of ze ten slotte toch geisha geworden was. Ze kwam niet naar hem toe en haar lichaam maakte niet het kleinste kokette gebaar van begroeting. Zelfs op een afstand merkte hij iets van ernst in haar roerloze gestalte. Snel liep hij naar haar toe, maar ook toen hij naast haar stond, zwegen ze. De glimlach die door de dikke, witte poederlaag van haar gezicht heen brak, sloeg in tranen om. Zonder iets te zeggen liepen ze samen naar de kamer toe.

Ondanks de dingen die er tussen hen gebeurd waren, had hij haar niet geschreven; hij had haar niet meer opgezocht en hij had zelfs nagelaten om haar het beloofde dansoefenboek toe te sturen. Zij had alle reden om te denken dat hij om haar gelachen had, dat hij haar vergeten was. Daarom zou het ook aan Shimamura geweest zijn om zich te verontschuldigen, om het uit te leggen, maar zonder haar aan te kijken wist hij dat zij, wel verre van hem iets te verwijten, alleen maar vervuld was van verlangen. Wat hij ook zou zeggen, zijn woorden zouden alleen zijn eigen gebrek aan ernst des te scherper doen uitkomen. Hij liet haar verlangen begaan. Het omhulde hem met een zoet geluk.

Toen onder aan de trap hield hij haar plotseling zijn linkervuist voor met alleen de wijsvinger uitgestrekt.

‘Die herinnerde zich jou het beste!’

‘Ja?’ Ze pakte de vinger vast en zonder los te laten, alsof zij Shimamura er de trap mee op wilde trekken, gingen

* een houtskoolkomfoor met zij naar boven.

daaroverheen een houten frame, dat door een gewatteerde deken (futon) wordt bedekt. Je kan er gedeeltelijk onder zitten of liggen.

Bij de kotatsu* liet zij de hand los, maar ineens bloosde ze tot in de hals en om haar verwarring te verbergen greep zij er opnieuw naar.

‘Die herinnerde zich mij?’

‘Niet de rechter – déze!’

Hij trok zijn rechterhand uit de hare en stopte hem in de kotatsu. Toen stak hij opnieuw zijn linkervuist uit.

‘Ja natuurlijk! Nu weet ik het.’

Ze beheerste zich en zacht lachend opende ze Shimamura’s hand en drukte er haar gezicht tegenaan.

‘Die herinnerde zich mij?’

‘Wat ben je koud. Ik heb nog nooit zulk koud haar gevoeld.’

‘Is er in Tokyo geen sneeuw gevallen?’

‘Weet je nog wat je toen zei? Maar het was niet waar! Zou iemand het anders in zijn hoofd halen om in december naar zo’n koud oord te komen?’

Toen – dat was toen het gevaar van sneeuwlawines voorbij was en het klimseizoen in de lentegroene bergen aanbrak.

De jonge akebia-spruiten* zouden spoedig van de tafel verdwijnen.

Shimamura leidde een leven van nietsdoen. Vaak benauwde hem het onnatuurlijke en onwaarachtige van zijn levenswijze en dan trok hij de bergen in om zichzelf te hervinden. Die avond kwam hij na een zwerftocht van een week in de bergen van de grensstreek, naar het

* een houtachtige slingerplant met purperen bloemen en grote eetbare besvruchten. In de vroege lente vormen de jonge spruiten een lekkernij.

** vermoedelijk wordt hier een coöperatieve opslagplaats mee bedoeld. De teelt van de zijderups en de handel in cocons, waar de ruwe zijden garens van worden gesponnen, is ook in Noord-Japan voor de landelijke bevolking een belangrijke bron van inkomsten.

dorp met de warme bronnen. Hij vroeg om een geisha te roepen. Maar die dag vierde men het gereedkomen van een nieuwe weg. Het was zo’n groot feest dat de coconschuur** – tegelijk

het theater van het dorp – voor de gelegenheid werd gebruikt en de twaalf of dertien geisha's hadden het zo druk dat ze onmogelijk zouden kunnen komen. Misschien kon het meisje dat bij de muziklerares woonde, geroepen worden. Zij was wel naar het feest om te helpen, maar na twee of drie dansen zou zij wel naar huis zijn teruggegaan. Toen Shimamura verder vroeg, kreeg hij te horen dat het meisje, dat bij de lerares in samisen-spelen* en -dansen in huis woonde, geen geisha was, maar zij werd soms op grote partijen gevraagd. En omdat er geen leerling-geisha's in het dorp woonden en de meeste plaatselijke geisha's op een leeftijd waren dat ze liever niet meer dansten, werden haar diensten bijzonder op prijs gesteld. Als de hotelgasten beziggehouden moesten worden, kwam ze meestal niet alleen, maar aan de andere kant was ze toch ook niet helemaal een onbekende in het vak. Dat was ongeveer wat het dienstmeisje hem vertelde.

Shimamura vond het een wonderlijke geschiedenis en ging er niet verder op in. Maar een uur later kwam zij samen met het dienstmeisje binnen. Verrast ging Shimamura overeind zitten. De meid wilde direct weggaan, maar de vrouw hield haar tegen en liet haar weer neerknielen.

De vrouw maakte een wonderlijk pure en schone indruk. Het leek Shimamura dat ze tot in de holte onder haar tenen puur moest zijn. Zo puur dat hij twijfelde of zijn eigen ogen, gewend aan de bergen in de voorzomer,

* een driesnarig, gitaarachtig instrument. Samisen-spelen en -dansen behoren tot de geijkte kundigheden van iedere geisha.

hem niet bedrogen.

Haar kleding herinnerde ergens aan de geisha, maar sleepte toch

niet over de grond en ze droeg de soepele, ongevoerde kimono eerder met formele dan met losse gratie. Alleen de obi* leek duur en niet bij de kimono te passen en zag er ietwat pathetisch uit.

Toen ze over de bergen begonnen te praten, zag de meid haar kans schoon om weg te glippen. Maar de vrouw kende zelfs de namen van de uit het dorp zichtbare bergen niet goed en omdat Shimamura zich niet in een stemming voelde om te drinken, begon zij op een verrassend openhartige manier over haar eigen leven te vertellen. Zij was in dit sneeuwland geboren, maar men had haar verplicht om in Tokyo als geisha te werken. Er had zich een beschermer opgeworpen, die van plan was geweest om haar als danslerares te installeren. Na anderhalf jaar was hij gestorven. Over wat er sindsdien gebeurde, was zij ineens minder openhartig. Dát deel van haar leven was voor haar vermoedelijk het meest wezenlijke. Ze vertelde dat ze achttien jaar was. Het was misschien waar. Maar ze zag eruit als twintig of eenentwintig en dat maakte dat Shimamura zich voor het eerst met haar op zijn gemak voelde. Toen het gesprek op het Kabukitoneel kwam, bleek dat zij veel beter op de hoogte was van de toneelwereld en het toneelnieuws dan hijzelf. Ze praatte alsof ze heel lang had moeten wachten op iemand die luisterde, en in de gloed van haar woorden lagen een vrijheid en overgave die maar al te duidelijk maakten hoezeer zij thuis was in de geisha-wereld. Zij scheen ook de mannen heel aardig door te hebben. En toch had

* lange, brede, tweemaal om het middel gewonden gordel, die de kimono bijeen en ophoudt.

Shimamura haar niet als 'beroeps' getaxeerd. Een week lang had hij nauwelijks iemand gesproken. Hij

verlangde nu naar menselijk gezelschap, maar hij voelde, meer dan iets anders, allereerst vriendschap voor haar. De invloed van de bergen strekte zich ook over haar uit.

De volgende middag legde zij haar badgerei bij de veranda en kwam naar zijn kamer.

Nog voor zij goed en wel zat, overviel hij haar met de vraag om een geisha voor hem te roepen.

‘Een geisha voor u roepen?’

‘Je begrijpt toch wat ik bedoel?’

‘Ik ben niet gekomen om me zoiets te laten vragen.’ Bruusk stond ze op, liep naar het raam en keek naar de bergen buiten. Ze kleurde diep. ‘Zulke vrouwen zijn hier niet!’

‘Och kom.’

‘Heus niet!’ Ze keerde zich naar hem om en ging in het raam zitten. ‘U kunt niemand dwingen. Alle geisha’s zijn daar vrij in. Ook in het hotel zullen ze u die dienst niet bewijzen, werkelijk niet! Roept u zelf maar iemand en praat u er dan zelf maar over!’

‘Ik zou willen dat jij er een liet komen.’

‘Waarom moet ik dat doen?’

‘Omdat ik jou als vriendin beschouw. Daarom heb ik ook niet geprobeerd je te verleiden.’

‘O, en dat heet vriendschap?’

Even gestreeld door zijn woorden kwam het er haast kinderlijk uit, maar toen barstte ze weer los: ‘Netjes, hè, dat u denkt mij zoiets te kunnen vragen.’

‘Waar wind je je over op? De berglucht heeft me alleen maar té gezond gemaakt... en een beetje gek. Zelfs met jou kan ik niet normaal praten.’

Zij keek naar de grond en zweeg. Shimamura was

nu zover dat hij openlijk zijn mannelijke bravoure tentoonspreidde. Misschien was de gewoonte om zich over dergelijke mannenpraat niet meer te verbazen deel van de vrouw zelf geworden.

Hij keek naar haar. Waren het de dichte wimpers van haar neergeslagen ogen die haar gezicht dat vluchtig warme en sensuele gaven? Zij schudde even het hoofd en bloosde weer lichtelijk.

‘Roep maar wie u wilt.’

‘Vroeg ik dat j^{ou} niet? Ik ben hier voor het eerst en ik weet niet welke geisha’s de mooiste zijn.’

‘Wat verstaat u onder “mooi”?’

‘Nu ja, ze moet jong zijn. Bij de jonge loop je de minste kans om je te vergissen. En ze moet niet te veel kletsen, en schoon zijn en niet te hard van stapel lopen. Als ik praten wil, doe ik het wel met jou!’

‘Maar ik kom niet meer terug.’

‘Onzin!’

‘Nee, ik kom niet meer. Waarom zou ik?’

‘Heb ik je niet gezegd dat ik je niet wilde verleiden omdat ik vrienden met je wilde zijn?’

‘Walgelijk.’

‘Als ik het wél had gedaan, zou ik onmogelijk echt met je kunnen praten, ik zou zelfs je gezicht morgen misschien niet meer willen zien. Ik ben uit de bergen naar het dorp gekomen om weer mensen te ontmoeten. Daarom heb ik met jou niets geprobeerd. En je weet wat een gevaarlijke lieden reizigers zijn!’

‘Hm, dat is zo.’

‘Natuurlijk is dat zo. En jij zelf, als jij die andere vrouw verachtte, dan zou je het ook niet prettig vinden

om mij later weer te ontmoeten. Maar als je haar zelf had uitgekozen, zou je het niet zo erg vinden.'

'Daar weet ik allemaal niets van,' antwoordde ze scherp en keerde zich van hem af.

En toen toch: 'Misschien is het wel waar.'

'Je doet het en dan afgelopen. Je walgt ervan. En daarna niets meer.'

'Ik weet het. Zo gaat het overal. Ik kom uit een havenplaats en hier zijn het de warme bronnen.'

Haar toon werd ineens milder.

'De gasten zijn meestal reizigers. Ik ben zelf nog haast een kind, maar ik heb er allerlei verhalen over gehoord. Die gasten, waarvan je ergens binnenin weet dat ze je aardig vinden zonder dat ze het met zoveel woorden zeggen, daar blijf je altijd aan denken. Die schijn je niet te vergeten, ook na hun vertrek niet. En ze zeggen dat die ook meestal aan je blijven denken en je brieven schrijven.'

Ze stond op uit het raam en ging gemakkelijk zitten op de matten daaronder. Ze leek met haar gedachten in het verleden te zijn en toch ook plotseling heel dicht bij Shimamura.

Wat zij zei, klonk zo volkomen open en oprecht dat Shimamura haast het schuldige gevoel kreeg haar te gemakkelijk om de tuin te hebben geleid.

Toch had hij niet gelogen. Deze vrouw was voor hem nu eenmaal geen beroepsgeisha. Zijn verlangen naar een vrouw betekende een onschuldig en luchthartig genoeg dat hem niet door háár geschonken hoefde te worden. Zij was te puur. Vanaf het eerste ogenblik had hij haar van die anderen gescheiden gehouden.

Bovendien had hij rondgetrokken om een plek te

vinden waar hij straks de zomerhitte zou kunnen ontvluchten en waarom zou hij zijn gezin niet meenemen naar dit dorp met de warme bronnen? Het was een geluk dat de vrouw geen beroepsgeisha was. Ze zou zijn echtgenote gezelschap kunnen houden en haar misschien zelfs dansles kunnen geven om de verveling te verdrijven. Hij dacht er in alle ernst over. Hij meende het toen hij zei zoiets als vriendschap voor haar te voelen en daarmee had hij zich opzettelijk niet in dieper, gevaarlijker water gewaagd.

Natuurlijk had de spiegel met het avondlandschap hem ook hier parten gespeeld. Het was niet alleen de onaangename gedachte aan de nasleep van een affaire met een vrouw zonder duidelijke status, maar misschien ook het droombeeld dat hij zich van haar maakte, zoals bij het meisjesgezicht dat zich weerspiegelde in het raam van de trein, die door de avond reed.

Zijn hobby voor het westerse ballet had datzelfde onwerkelijke.

Shimamura was opgegroeid in beneden-Tokyo. Vanaf zijn jeugd was hij vertrouwd met het Kabuki-toneel, maar in zijn studententijd ging zijn belangstelling over op de dans en het dansdrama. Het lag in zijn aard om de dingen grondig te bestuderen en zo verdiepte hij zich in oude documenten, bezocht de leiders van de verschillende dansscholen, kwam ten slotte ook in aanraking met de jongere experts en zelfs schreef hij wat men zou kunnen noemen essays en kritische artikelen over het onderwerp. Hij moest zich wel diep teleurgesteld voelen over het doodlopen van de oude traditie van de Japanse dans en over de zelfvoldane pogingen van de nieuwlich-